

[Subject code-2501001206010401]

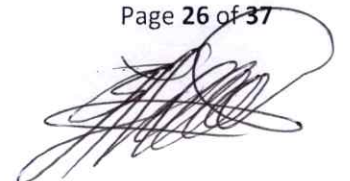
VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT
UNDERGRADUATE PROGRAMME IN SANSKRIT
T.Y. B.A. DEGREE COURSE (SEMESTER - VI.)
SANSKRIT MAJOR – 14 (XIV)

Course Title: વૈદાન્તશાસ્ત્ર

શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય કૃત બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યમ્ - ચતુઃસૂત્રી (નિયતાંશ)

Course Code	SAN-MAJOR-14									
Course Title	વૈદાન્તશાસ્ત્ર									
Course Level	300									
Credit	04 Credit (4*15=60 Hours)									
Total Teaching Hours	60 Hours									
Lecture/Week	04 Lectures per Week									
Minimum Weeks/Semester	15 Weeks (Including Lectures; Examinations; Preparations; Holidays etc.)									
Weightage (%)	25% * 4 = 100									
Effective From	2025-26									
Purpose of Course	ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના વાહક દર્શનશાસ્ત્ર વિશે સમજ કેળવાય.									
Objective of Course	કેવલાદ્વૈતના પાયાના સિદ્ધાંતોની સમજ કેળવાય.									
Course Outcomes	CO1: આસ્તિકદર્શન અને નાસ્તિકદર્શનને સમજે. CO2: ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા અનુસાર ધર્મ-અર્થ-કામ અને મોક્ષ(ચાર પુરુષાર્થ) વિષે સમજે. CO3: ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા જ્ઞાન પ્રાપ્તિ માટે ગુરુ-શિષ્યના સંબંધમાં કેટલી ધનિષ્ઠતા રહેલી છે તે સમજે. CO4: ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના તત્ત્વો - સત્ય, અધ્યાસ, બ્રહ્મજ્ઞાન, માયા, જીવ વગેરે વિષે તાત્વિક સમજ કેળવે અને ધન્યતાની અનુભૂતિ કરે CO5: ભાષ્યના માધ્યમથી ઉપનિષદ શીખવાની જિજ્ઞાસા વધે. CO6: અધ્યાસ(ભ્રમ)થી થનારી આપત્તિને સમજે. CO7: પ્રાચીનગ્રંથોના અભ્યાસથી પ્રશિષ્ટ સાહિત્યની કૃતિઓમાં રહેલા ભાવને સમજે. CO8: ભારતીય સંસ્કૃતિની ધરોહર – ઉપનિષદને વાંચવાની કળા વિકસે. CO9: અદ્વૈતના સિદ્ધાંતોને સમજી શકે. CO10: લોકસંગ્રહનાં કાર્યોમાં સ્વયંને પ્રવૃત્ત રાખી શકે									
Course Mapping COs with PSOs		PSO1	PSO2	PSO3	PSO4	PSO5	PSO6	PSO7	PSO8	
	CO1		✓		✓		✓			
	CO2	✓		✓	✓	✓		✓	✓	
	CO3		✓	✓			✓		✓	
Bloom's Taxonomy	1. Remember; 2. Understand; 3. Application; 4. Analysis; 5. Evaluation; 6. Creation									

SYLLABUS	
Course Content	UNIT – I Contact Hrs. 15 પ્રસ્થાનત્રયીનો પરિચય - ભારતીય સંસ્કૃતિનો પાયો એટલે ષડ્દર્શનનો પરિચય - ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા અને ભારતીય સંસ્કૃતિના જીવ, જગત, પરમતત્ત્વ, મોક્ષ, પુનર્જન્મ, કર્મ, માયા, બ્રહ્મ તત્ત્વ, સત્ય, અધ્યાસ વિશેના તાત્વિક વિચારોના રહસ્યને શંકરાચાર્યના ચિંતનથી સમજાવવું - ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં શંકરાચાર્યનું અદ્વૈત દર્શનનું ચિંતન સમજાવવું - શંકરાચાર્ય દ્વારા ભારતીય સંસ્કૃતિનું પુનરુત્થાન સમજાવવું - ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની જાળવણી, આધ્યાત્મિક ચિંતનનું શિક્ષણ સાથે ભારતીય સનાતન સંસ્કૃતિને જીવનદાન શંકરાચાર્યે ચાર મઠોની સ્થાપના થકી આપ્યું તે સમજાવવું - ધર્મના પુનરુત્થાન માટે શંકરાચાર્યના વિચારોનો વિમર્શ - ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાને પુનર્જીવિત કરનાર આદિ શંકરાચાર્યના જીવન-સમય-કવનનો પરિચય
	UNIT – II Contact Hrs. 15 બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યમ્ – ઉપોદ્ઘાત: । બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યમ્- અધ્યાસભાષ્યમ્ । વિવર્તવાદ, કેવલાદ્વૈતવાદ
	UNIT – III Contact Hrs. 15 અથ જિજ્ઞાસાધિકરણમ્ । જન્માદ્યધિકરણમ્ । અથાતો બ્રહ્મજિજ્ઞાસા (બ્ર.સૂ. ૧.૧. ૧) જન્માદ્યસ્ય યતઃ (બ્ર.સૂ. ૧.૧. ૨)
	UNIT – IV Contact Hrs. 15 શાસ્ત્રયોનિત્વાધિકરણમ્ । શંકરાચાર્યના સિદ્ધાન્તો શાસ્ત્રયોનિત્વાત્ (બ્ર.સૂ. ૧.૧. ૩) બ્રહ્મ, જીવ, જગત, માયા, મોક્ષ, ત્રિવિધ સત્તા, પ્રમાણમીમાંસા
REFERENCES NOTE: (Other latest readings will be referred to as required.)	
1.	શંકરાચાર્યનું તત્ત્વજ્ઞાન – પ્રો. સી.વી. રાવળ, ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

2.	શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય વિરચિત બ્રહ્મસૂત્ર - શાંકરભાષ્યમ્ - ચતુઃસૂત્રી, સંપાદિકા - પ્રા.ડો. પુનિતા નાગરજી દેસાઈ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ-૧
3.	બ્રહ્મસૂત્ર - શાંકરભાષ્યમ્ - ડો. લક્ષ્મણ વ. જોષી, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન - અમદાવાદ
4.	મહર્ષિવેદવ્યાસપ્રણીત બ્રહ્મસૂત્ર - શાંકરભાષ્ય - રત્નપ્રભા ભાષાનુવાદ સહિત ડો. પં. ગોપીનાથ કવિરાજ, ભારતીય વિદ્યા પ્રકાશન - વારાણસી
5.	બ્રહ્મસૂત્ર - શાંકરભાષ્યમ્ 'બ્રહ્મતત્ત્વવિમર્શિની' હિન્દીવ્યાખ્યોપેતમ્ - સ્વામી શ્રીહનુમાનદાસજી ષટ્શાસ્ત્રી, વારાણસી ।
6.	વેદાન્તનો પારિભાષિક કોશ, પ્રા. સી.વી. રાવળ, પ્રજ્ઞા પ્રકાશન,
7.	શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય વિરચિત બ્રહ્મસૂત્રશાંકરભાષ્યમ્ - ચતુઃસૂત્રી, સંપાદક - ડો. રવીન્દ્રકુમાર વી. ખાંડવાળા. નીરવપ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
8.	Introduction to Vedanta, P. Nagarajaa Rao, bharatiya vidya bhavan, Bombay.
9.	BRAHMA- SUTRAS By Swami Vireswarananda, Advaita Ashrama, Matavati, Almora, Himalayas, 1936
10.	ભારતીય દર્શન, રચયિતા: શ્રી સતીશચન્દ્ર ચટ્ટોપાધ્યાય, પ્રકાશક - પુસ્તક-ભંડાર, પટના.

E-Learning	E-PG-Pathshala – Video and Written Content (UGC Sponsored Platform)
	Swayam Portal (https://Swayam.gov.in) UGC Sponsored Platform
	CEC Platform (https://cec.nic.in/cec/)
Teaching Methods	The Lecture, Blackboard, Group Discussion, Oral Presentation; Quiz, PPT, Audio-Visual Medium, and Assignment are used.
Evaluation Methods	50% CCE (Continuous and Comprehensive Evaluation) – Formative and 50% SEE (Semester End Evaluation) Summative.

[Subject code-2501001206020402]

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT
UNDERGRADUATE PROGRAMME IN SANSKRIT
T.Y. B.A. DEGREE COURSE (SEMESTER - VI)
SANSKRIT MAJOR – 15 (XV)

Course Title: સાંખ્યદર્શન અને અનુવાદ

(ईश्वरकृष्णप्रणितम् सांख्यकारिका & श्रीमद् भगवद्गीता अध्याय १०)

Course Code	SAN - MAJOR – 15								
Course Title	સાંખ્યદર્શન एवं अनुवाद								
Course Level	300								
Credit	04 Credit (4*15=60 Hours)								
Total Teaching Hours	60 Hours								
Lecture/Week	04 Lectures per Week								
Minimum Weeks/Semester	15 Weeks (Including Lectures; Examinations; Preparations; Holidays etc.)								
Weightage (%)	25% * 4 = 100								
Effective From	2025-26								
Purpose of Course	ષડ્દર્શનનો પરિચય અને શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાનાં મૂલ્યોને સમજાવવા.								
Objective of Course	સાંખ્યદર્શન અને શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાના અધ્યયન દ્વારા આધ્યાત્મિક મૂલ્યોનો પરિચય કેળવવો.								
Course Outcomes	CO1: સાંખ્યદર્શનના પ્રવર્તક કપિલમુનિનો પરિચય, ‘સાંખ્ય’નો અર્થ અને તત્ત્વવિચારની સમજ								
	CO2: સાંખ્યકારિકામાં આધ્યાત્મિક મૂલ્યોને ઉજાગર કરતી કારિકાનો પરિચય.								
	CO3: સાંખ્યકારિકામાં પ્રકૃતિ દ્વારા સૃષ્ટિસર્જનની પ્રક્રિયાનો પરિચય, પુરુષ તત્ત્વ, ત્રિગુણ અને સાંખ્યના સત્કાર્યવાદનો પરિચય								
	CO4 : શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાનાં મૂલ્યોની જીવનમાં ઉપયોગિતા સમજશે.								
	CO5 : ષડ્દર્શનમાં સાંખ્યદર્શનના મહત્વને જાણશે								
	CO6: સાંખ્યકારિકા દ્વારા આધ્યાત્મિક મૂલ્યોને સમજશે								
	CO7: ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના સૂચિત ગ્રંથોમાં સાંખ્ય દર્શનની ઉજ્જવળતા અને તેની જ્ઞાનમીમાંસાનું મહત્વ સમજશે.								
	CO8: આધ્યાત્મિક મૂલ્યોને સમજી શકશે અને જીવનમાં ઉતારી શાંતિ અને સમૃદ્ધિ મેળવી શકશે.								
			PSO1	PSO2	PSO3	PSO4	PSO5	PSO6	PSO7
	CO1		✓	✓		✓			✓
	CO2	✓		✓	✓		✓	✓	✓
	CO3		✓			✓	✓		
Bloom’s Taxonomy	1. Remember; 2. Understand; 3. Application; 4. Analysis; 5. Evaluation; 6. Creation								
SYLLABUS									
	UNIT – I							Contact Hrs. 15	

Course Content	સાંખ્યદર્શનનો પરિચય અને પરંપરા, ઈશ્વરકૃષ્ણનો પરિચય - પ્રદાન તથા સાંખ્યકારિકાનું વિષયવસ્તુ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા દ્વારા સ્વીકૃત ત્રિવિધ દુઃખ, પ્રકૃતિ , પુરુષ-જાતત્વ વિશેના સાંખ્યદર્શનના વિચારો	
	UNIT – II	Contact Hrs. 15
	સાંખ્યકારિકા ૧ ત: ૨૫ કારિકા	
	UNIT – III	Contact Hrs. 15
	સાંખ્યકારિકા ૨૬ ત: ૫૬ કારિકા	
	UNIT – IV	Contact Hrs. 15
સંસ્કૃત પદોનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ (નોંધ:- શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા-અધ્યાય-૧૦)		
REFERENCES		
NOTE: (Other latest readings will be referred to as required.)		

1.	સાંખ્યકારિકા - ડૉ. જીતેન્દ્ર સુ. જેટલી, ડૉ.વસંત પરીખ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
2.	સાંખ્ય-યોગ દર્શન -નગીન જી. શાહ યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
3.	સાંખ્યકારિકા - જિતેન્દ્ર દેસાઈ, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
4.	સાંખ્યકારિકા - ડૉ.શ્રીકૃષ્ણમણિ ત્રિપાઠી-ચૌખમ્બા સુરભારતી પ્રકાશન, વારાણસી
5.	સાંખ્યકારિકા - પં. જ્વાલાપ્રસાદ ગૌડ - ચૌખમ્બા વિદ્યાભવન, વારાણસી
6.	શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા -, સંપાદક -પ્રો. સુહાસ ઝાલા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર અમદાવાદ

E-Learning	E-PG-Pathshala – Video and Written Content (UGC Sponsored Platform)
	Swayam Portal (https://Swayam.gov.in) UGC Sponsored Platform
	CEC Platform (https://cec.nic.in/cec/)
Teaching Methods	The Lecture, Blackboard, Group Discussion, Oral Presentation; Quiz, PPT, Audio-Visual Medium, and Assignment are used.
Evaluation Methods	50% CCE (Continuous and Comprehensive Evaluation) – Formative and 50% SEE (Semester End Evaluation) Summative.

[Subject code-2501001206030403]

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT
UNDERGRADUATE PROGRAMME IN SANSKRIT
T.Y. B.A. DEGREE COURSE (SEMESTER - VI)
SANSKRIT MAJOR – 16 (XVI)

Course Title: વ્યાકરણશાસ્ત્રમ્ એવં ભાષાવિજ્ઞાનમ્

(ભટ્ટોજીદીક્ષિતકૃત વૈયાકરણસિદ્ધાન્તકૌમુદી કારકપ્રકરણમ્ એવં ભાષાવિજ્ઞાનમ્)

Course Code	SAN-MAJOR- 16
Course Title	વ્યાકરણશાસ્ત્રમ્ એવં ભાષાવિજ્ઞાનમ્
Course Level	300
Credit	04 Credit (4*15=60 Hours)
Total Teaching Hours	60 Hours
Lecture/Week	04 Lectures per Week
Minimum Weeks/Semester	15 Weeks (Including Lectures; Examinations; Preparations; Holidays etc.)
Weightage (%)	25% * 4 = 100
Effective From	2025-26
Purpose of Course	સંસ્કૃત વ્યાકરણ અને મહર્ષિ પાણિનિના ગ્રંથ અષ્ટાધ્યાયીનો પરિચય અને ભાષા વિજ્ઞાનના અભ્યાસ દ્વારા ભાષાઓની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ વિશે સમજ કેળવાય.
Objective of Course	સંસ્કૃત ભાષાના અધ્યયન માટે સિદ્ધાન્તકૌમુદીના અભ્યાસ દ્વારા વ્યાકરણશાસ્ત્રની સચોટ સમજ કેળવાય તેમજ વિશ્વની ભાષાઓના વિકાસ અને આંતર સંબંધોને સમજાવવું.
Course Outcomes	CO1. અષ્ટાધ્યાયીના પરિચય દ્વારા સંસ્કૃત ભાષાના અધ્યયન માટે સજ્જતા કેળવવી. CO2. અષ્ટાધ્યાયીના કારક પ્રકરણનું વિશિષ્ટજ્ઞાન મેળવવું. CO3. ભાષાના અધ્યયન માટે વ્યાકરણ વિશે સ્પષ્ટતા કેળવાય. CO4. વેદમંત્રોનું જ્ઞાન મેળવવા માટે ષડ્ વેદાંગોમાં વ્યાકરણનું મહત્વ સમજાવવું. CO5. વિદ્યાર્થીઓને ભાષાશાસ્ત્રના અભ્યાસથી પરિચિત કરવા. CO6. વિશ્વની ભાષાઓના વિકાસ અને આંતર સંબંધોને તપાસીને આજની ભાષાઓમાં થયેલ પરિવર્તન વિષે સમજાવવું. CO7. વિશ્વની ભાષાઓનો અભ્યાસ કરવાની પદ્ધતિઓ અને પરિવર્તનનો ખ્યાલ આપવો. CO8. વિશ્વની ભાષાઓમાં સંસ્કૃત ભાષાના સ્થાન વિષે માહિતગાર થશે. CO9. આધુનિક યુગમાં સંસ્કૃતની ઉપયોગીતાને સમજશે.
	PSO1 PSO2 PSO3 PSO4 PSO5 PSO6 PSO7 PSO8

Course Mapping COs with PSOs	CO1			✓		✓		✓	✓
	CO2	✓	✓		✓	✓	✓		
	CO3	✓		✓				✓	✓
Bloom's Taxonomy	1. Remember; 2. Understand; 3. Application; 4. Analysis; 5. Evaluation; 6. Creation								
SYLLABUS									
Course Content	UNIT – I * અષ્ટાધ્યાયીના સૂત્રોની વિશેષતા * પ્રથમા વિભક્તિ * દ્વિતીય વિભક્તિ (કર્મ પ્રવચનીય કરવા નહીં)								Contact Hrs. 15
	UNIT – II * તૃતીયા વિભક્તિ * ચતુર્થી વિભક્તિ								Contact Hrs. 15
	UNIT – III * પંચમી વિભક્તિ * ષષ્ઠી વિભક્તિ * સપ્તમી વિભક્તિ								Contact Hrs. 15
	UNIT – IV *ભાષા પરિવર્તનનાં કારણો * ધ્વનિ પરિવર્તનના પ્રકારો * ભારોપીય ભાષાકુળ -શતમ્ વર્ગની ભાષાઓ -કેન્તુમ વર્ગની ભાષાઓ * વૈદિક સંસ્કૃત ભાષા અને અવેસ્તાનો તુલનાત્મક અભ્યાસ સંસ્કૃત સ્વર ધ્વનિઓનો વિકાસ સંસ્કૃત વ્યંજન ધ્વનિઓનો વિકાસ								Contact Hrs. 15

REFERENCES

NOTE: (Other latest readings will be referred to as required.)

1.	સંસ્કૃત વ્યાકરણશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ , ભાગ -૧,૨,૩ સમ્પાદક - યુધિષ્ઠિર મીમાંસક ચૌખમ્બા વિદ્યાભવન, વારણસી
2.	કારકપ્રકરણમ્ , સં. ડૉ.વસન્તકુમાર મ. ભટ્ટ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
3.	પાણિનીય વ્યાકરણ વિમર્શ- ડૉ. વસન્તકુમાર મ. ભટ્ટ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
4.	પાણિનીય વ્યાકરણ પરંપરાનો ઇતિહાસ- પ્રો. જયદેવ શુક્લ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
5.	ભાષાશાસ્ત્ર અને પ્રાચીન ભારતીય આર્યભાષા - ડૉ. વસન્તકુમાર મ. ભટ્ટ સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
6.	સંસ્કૃત કા ભાષાશાસ્ત્રીય અધ્યયન - ડૉ.ભોલશકર વ્યાસ, ભારતીય જ્ઞાનપીઠ ,કાશી

7.	कारकप्रकरणम् , - सं. ४तीन पंड्या, गजानन प्रकाशन, सुरत
8.	अष्टाध्यायी, डॉ. नरेश झा, चौखम्बा विद्याभवन, वारणसी
9.	व्याकरणमहाभाष्यम् , युधिष्ठिर मीमांसक चौखम्बा विद्याभवन, वारणसी
10.	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी , निर्णयसागर प्रेस, मुंब, निर्णय सागर प्रेस, मुंबई १८९५.
11.	वाग्विज्ञान , सीताराम चतुर्वेदी, चौखम्बा विद्याभवन, वारणसी
12.	व्याकरणशास्त्र का संक्षिप्त इतिहास , श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा विद्याभवन, वारणसी
13.	भाषाविज्ञान - The Science of Language Tra. Udaynath Tivari, MLBD
14.	संस्कृत भाषाविज्ञान, प्रा. जितेन्द्र देसाई, युनिवर्सिटी ग्रंथ निर्माण बोर्ड, अमदावाद

E-Learning	E-PG-Pathshala – Video and Written Content (UGC Sponsored Platform)
	Swayam Portal (https://Swayam.gov.in) UGC Sponsored Platform
	CEC Platform (https://cec.nic.in/cec/)
Teaching Methods	The Lecture, Blackboard, Group Discussion, Oral Presentation; Quiz, PPT, Audio-Visual Medium, and Assignment are used.
Evaluation Methods	50% CCE (Continuous and Comprehensive Evaluation) – Formative and 50% SEE (Semester End Evaluation) Summative.

